

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE LITERE
STUDII LITERARE ȘI LINGVISTICE

A simți deleuzian
Schizanaliza practicilor literare experimentale

REZUMAT

CUPRINS

Introducere	4
1. Proto-schizanaliză în filosofia deleuziană	
1.1. David Hume și literatura ca practică experimentală.....	11
1.2. Henri Bergson și vitalitatea poetic-performativă.....	18
1.3. Spinoza și experimentalismul ca etică poetic-performativă.....	33
1.4. Nietzsche și forța activă a diferitului în scriitura experimentală.....	45
1.5. <i>Diferență și repetiție</i> sau poezia ca mod de viață trans-performativ.....	52
2. Schizanaliză: text, viață, meta-text	
2.1. Începuturile schizanalizei: semnele proustiene și romane-poem.....	60
2.2. Schizanaliza și Guattari, cel mai artist dintre activiști.....	68
2.3. Ce face schizanaliza?.....	82
2.4. Harta de referințe a schizanalizei.....	89
2.5. <i>Mii de platouri</i> , mii de exuvii.....	104
2.6. Mașina Kafka featuring mașina Urmuz.....	123
2.7. Schizanaliza literaturii-ca-diagnostic.....	144
2.8. Practici experimentale și filosofia concretului.....	148
3. Schizanaliza experimentalismului performativ	
3.1. Ce face filosofia? O schizanaliză a experimentalismului la început de secol XX.....	153
3.2. Performance (o micro-istorie) și gândirea activă.....	162
3.3. Conceptul performance dinspre literatura experimentală.....	166
3.4. Performance contemporan și literatură.....	175
3.5. Intermezzo deleuziano-guattarian: Fernand Deligny - artist, terapeut, scriitor.....	185
3.6. Practica performativă și gândirea contemporană din proximitatea lui Deleuze.....	193
4. Schizanaliza practicilor literare experimentale	

4.1. Practici experimentale literare hibride la început de secol XX.....	198
4.2. Nomadul Cendrars.....	204
4.3. Harms, OBERIU, vitalitatea și trans-performativul.....	214
4.4. Performativitatea literară în America celei de-a doua jumătăți a secolului XX.....	236
4.5. Jackson MacLow și trans-conceptualul.....	243
4.6. David Antin și literatura performată.....	253
4.7. $L=A=U=N=G=U=A=G=E$ Poets și Lyn Hejinian - poezia gândirii-mișcare.....	271
4.8. Performativitatea literară în Franța celei de-a doua jumătăți a secolului XX.....	280
4.9. Christophe Tarkos, devenirea-angelic / Joel Hubaut și rizomul epidemik.....	288

5. Schizanaliza practicilor literare experimentale din spațiul românesc

5.1. Performativitatea avangardei românești.....	303
5.2. Gellu Naum și poezia ca mod de viață performativ.....	308
5.3. Simona Popescu și pledoaria rizomatică.....	323
5.4. <i>Fracturismul</i> versus <i>Celebrul Animal</i>	334
5.5. Cătălin Lazurca, V. Leac, deveniri.....	342
5.6. Postdouămiism: intermezzo deleuzian în poezia contemporană.....	361
5.7. Adriana Gheorghe și textul ca proces performativ.....	368

Concluzii	379
------------------------	-----

Bibliografie	380
---------------------------	-----

Lucrarea cercetează genealogia conceptului de schizanaliză, prin raportarea extinsă la fiecare fază conceptuală a filozofiei deleuziene. Instrumentarul schizanalitic corespunde nevoii de problematizare adecvată, plurală a practicilor literare experimentale, de avangardă. Poezii experimentale sunt cei care discută componente specifice în demersurile lor: oralitatea, limbajul corpului, contextul în care apare un poem sau întâlnirile hibride pe care acesta le provoacă. Aceste abordări implică sondarea într-un vocabular filosofic relevant.

Primul capitol al lucrării se ocupă de concepte pre-schizanalitice, prin discutarea studiilor primelor opere deleuziene. Filosoful francez se apropie, astfel, de Hume, descriind componentele plurale ale conceptului de subiect. Deleuze dedică, mai apoi, două studii lui Henri Bergson, îngroșând importanța afectului care nu se mai opune inteligenței. Aproximarea de Spinoza reprezintă una dintre cele mai importante direcții de cercetare deleuziene, având în vedere dezvoltarea unei etici triadice a cunoașterii, pe care filosoful francez o reiterează în studiile sale ulterioare. De asemenea, Deleuze punctează preocuparea lui Spinoza pentru materialitate, filosoful întâlnindu-se aici cu interesele poezilor experimentali. Deleuze traversează opera lui Nietzsche, printr-un limbaj singular, ce prefigurează filosofia diferenței. Vitalitatea stilului nietzschean, descrisă prin filtrul deleuzian, se regăsește, de asemenea, în teoretizările scriitorilor experimentali americani din jurul revistei *L=A=N=G=U=A=G=E*. Avangarda franceză din cea de-a doua jumătate a secolului XX se apropie de aceeași exuberantă celebrare carnală a lumii, a limbajelor ei neașteptate. Publicând teza de doctorat *Diferență și repetiție*, Deleuze își trasează propria hartă a delimitărilor și apropiierilor conceptuale, prefigurând poziționările sale de mai târziu în raport cu filosofia canonică sau psihanaliza.

Capitolul al doilea se preocupă de figura lui Felix Guattari, având în vedere conexiunea sa plurală cu spațiul psihiatriei experimentale. Cercetăm, totodată, un prim studiu proto-schizanalitic al lui Deleuze, aplicat literaturii lui Proust. Conectăm, apoi, instrumentarul de concepte deleuziene cu romanul *My Life*, de Lyn Hejinian. Dedicăm un subcapitol separat conceptelor din zona psihiatriei experimentale, problematizări care l-au influențat pe Felix Guattari prin regândirea dinamicilor afective, culturale și sociale dintr-o comunitate. Ideea de comunitate apare problematizată plural în cadre literare, fapt care are ca efect publicarea romanelor scrise la mai multe mâini precum *Complexul Europa* sau *Rubik*. Acest teritoriu distant față de psihanaliză marchează creativitatea abundentă din prima colaborare dintre Deleuze și Guattari: *Capitalism și schizofrenie. Anti-Oedip (I)*. Schizanaliza apare ca metodă evidentă în volumul celor doi teoreticieni pe opera lui Kafka. Concepte precum *literatură minoră*, *devenire-animal*, *mașină abstractă* deschid posibilitatea reapropierii de textele urmuziene. Urmărim, de asemenea, liniile ideilor schizanalitice aplicate cărților lui Sacher Masoch. Puncăm, mai apoi, influența lui Jean Wahl asupra lui Deleuze, având în vedere preocupările comune dintre cei doi pentru filosofii concretului.

În capitolul al treilea, lucrarea schițează o micro-istorie a avangardei, descriind teritorii de întâlnire conceptuală între formulările futuriștilor, dadaștilor sau suprarealiștilor și vocabularul care asumă filosofia/ literatura/ arta ca planuri de consistență, zone plurale și concrete. Lucrăm într-un subcapitol separat pe opera interdisciplinară a lui Fernand Deligny,

figură importantă pentru colaborarea dintre Deleuze și Guattari. Marcăm contemporaneitatea schizanalizei prin intersectarea conceptelor deleuzian-guattariene cu teoriile lui Michel Serres despre ideea de informație.

În capitolul al patrulea discutăm importanța orality, concreteții și performativității textului, trecând prin poeți precum Emily Dickinson până la experimenterii ruși sau francezi. Subcapitolul despre Blaise Cendrars conectează activitățile performativ-literare ale scriitorului francez cu abordările schizanalitice ale literaturii ca practică plurală. Referindu-ne la activitatea lui Daniil Harms, punem în vedere contextul performativ al mișcării OBERIU. Poezia devine practică experimentală în secolul XX prin Charles Olson și al său manifest proiectiv, prin Jerome Rothenberg și discutarea conceptului de etnopoezie și, mai apoi, prin figuri precum artistul conceptual Jackson Mac Low sau poetul performativ David Antin. Lyn Hejinian lucrează, de asemenea, cu discontinuitatea narativă, digresiunile, paragrafele dispersive, venind dintr-o tradiție literară marcată, printre altele, de figura experimentalistei Gertrude Stein. Referindu-ne, în cele din urmă, la teritoriul spațiului francez, trecem în revistă diversele etape ale poeziei avangardiste preocupate de materialitate, carte ca obiect-instalație, cadru performativ al textelor. În acest context, schizanalizăm poezia lui Joel Hubaut și Christophe Tarkos, autori care se distanțează de expunerea literară prin manifeste. Practicile lor se individualizează prin abordări care circumscriu ideea de modificare a literaturii unor demersuri mai clandestine și mai vesele, în termeni deleuzieni.

Ultimul capitol urmărește linia experimentalismului poetic românesc, marcat de Gherasim Luca și Gellu Naum, autori care asumă literatura ca mod de viață. Scriitoare care își creează treptat un vocabular conceptual similar celui deleuzian, Simona Popescu continuă, într-o măsură, atât proiectul naumian, cât și abordări ale literaturii venite din spațiul american. Punctăm, mai apoi, dinamica grupării literare experimentale de la Arad, numită *Celebrul Animal*, urmărind modul în care aceasta se distinge ideatic și stilistic de scriitorii *fracturiști*. Ne ocupăm în mod particular de poezia hibridă a lui Kata (Cătălin Lazurca) și de unele din volumele lui V. Leac, alături de cartea sa - instalație *Când aștepti faci pași în plus*, proiect unic în literatura română. Lucrarea se încheie cu schizanalizarea scriitoarei-artiste Adriana Gheorghe, figură hibridă care melanjează în practicile ei performative și literare: teoria, poezia, proza, jurnalul confesiv etc.